

Több, mint húsz évvel ezelőtt elkezdtük ismertetni Szlovákia magyar vonatkozású kultúrkinccseit: a 25. számban néhány gótikus műemlékről, a 29. számban a bányavárosokról, mint pl. Körmöcbánya és a 39. számban a barlangokról volt szó. Majd külön-külön bemutattuk Felvidék (a régi Magyarországhoz tartozó mai szlovákiai részek) egyes régióit, fontosabb városait. Így az 53. számban a Zoboralja, az 59. számban a Szepesség meg a Magas Tátra, a 61. számban Pozsony és Komárom, a 63. számunkban Kassa, valamint a 66. számban Sáros megye került a lapunk reflektorfényébe. Most visszaugrunk a Most Magyarul! történelmébe és felelevenítjük a 2002-ben, a 25. számban közzétett, Kelet-Szlovákia gótikus kincseit bemutató, még fekete-fehérben kivitelezett cikkünket. Ez Abkarovits Endre munkatársunk első cikke volt abban a sorozatban, amelyben bemutatta a történeti Magyarország ma Szlovákiához, Ukrajnához, Romániához, Ausztriához tartozó nevezetességeit.

Košice - Kassa: Domkerk

Amikor a törökök a XVI. században kb. 150 évre elfoglalták az akkori Magyarország középső és déli részét, pusztításaik nyomán megsemmisült a korábbi századok magyar művészetének egy jelentős része. Mivel a Trianon után megmaradt Magyarország jórészt megegyezik ezzel a korábban törökök által dúlt résszel, annak, aki a román, gót vagy reneszánsz művészet magyar példáit szeretné tanulmányozni,

leginkább Erdélyben vagy Szlovákiában kell ezeket keresnie. Ami például gótikus templomépítészetünk legfontosabb példái illeti, ezek ugyancsak vagy Szlovákiában (Pozsony, Kassa, Lőcse, Bártfa stb.) vagy a ma Romániához tartozó Erdélyben (Kolozsvár, Brassó, Segesvár, Medgyes, Nagyszeben stb.) találhatók.

Felvidék

Gótikus csodák Kelet-Szlovákiában

Ezúttal a szlovákiai gótikáról szólunk, azon belül is Kelet-Szlovákia néhány gótikus műemlék templomáról. Mielőtt ezt megteesszük, emlékeztetnünk kell az olvasót arra, hogy csak Trianon óta létezik Szlovákia önálló országgént. (Illetve 1993-ig Csehszlovákia része volt.) A mai Szlovákia korábban Magyarország északi részét alkotta, amelyet Felvidéknek vagy Felföldnek hívtak részben északi elhelyezkedése, részben döntően hegyes tájai miatt. Ami a népességet illeti, a Felvidék déli részén többségében magyarok, attól északra szlovákok laktak. A mai fővárosban, Pozsonyban (Bratislava), a bányavárosokban, valamint az északon elterülő Szepességben (Spiš) a német telepések voltak többségben,

és ők általában is jelentős szerepet játszottak a városi építészetben. Kelet-Szlovákiában még ruszinok is éltek, de nem annyira a városokban. A lakosság etnikai összetétele mára jelentősen megváltozott: a magyarok aránya csökkent (habár Dél-Szlovákiában még mindig jelentős), németek pedig alig maradtak. Azok közül a magyarok közül, akik a háború után nem lettek kitelepítve Magyarországra, vagy nem hagyták el az országot önként, sokan beolvadtak a szlovákságba. Az asszimilációt – szemben az erdélyivel – az is segítette, hogy a szlovákok és a magyarok vallása megegyezett, döntően római katolikus, kisebb részben evangélikus vagy református volt.

A középkorban Felvidék Európa egyik leggazdagabb vidéke volt. Európában itt bányászták a legtöbb ezüstöt, és itt volt a legjelentősebb az aranybányászat is. Ez magyarázza a felvidéki városok, és különösen a közép-szlovákiai bányavárosok pompás középkori épületeit. De Kelet-Szlovákiában is gyönyörű városok vannak. A XVII. század végén I. Lipót (Leopold) király például a kassai dómot Magyarország legszebb templomaként említi. 2003. nyaratól Szlovákia rohamléptekkel igyekszik Európa nyugati feléhez 'felzárkózni'. 2004-ben az Európai Unió tagja lett és 2008-tól az euro lett az ország hivatalos fizető eszköze.

A 12. oldalon folytatjuk

In 2003 startte Most Magyarul! Hongarije Magazine met artikelen over Hongaars cultureel erfgoed in Slowakije en Transsylvanië. In nr. 25 schreven wij over gotische kerkkunst in Oost-Slowakije, in nr. 29. over de mijnsteden (o.a Zólyom, Körmöcbánya en Besztercebánya) en in nr. 39 stelden wij de grotten bij de Hongaars-Slowaakse grens nabij Aggtelek en Domica aan u voor. Vanaf nummer 53 namen wij telkens een regio onder de loep: eerst Zoboralja, daarna in nr. 59 de regio's Szepesség en de Hoge Tatra, in nr. 61 de steden Komárom en Pozsony/Bratislava en in nr. 63 Kassa/Košice, de culturele hoofdstad van 2013. In nummer 66 tenslotte stond de meest naar het noordoosten van Slowakije gelegen provincie Saris / Sáros centraal.

We gaan in dit nummer even terug in de geschiedenis van Most Magyarul! tijd en bieden u een vernieuwde versie in kleur aan van ons artikel over de gotische kerkelijke kunstschaten in oostelijk Slowakije uit nr. 25. Dit was het eerste artikel van onze medewerker Endre Abkarovits over de Hongaarse regio's buiten Hongarije.

In de ongeveer honderdvijftig jaar dat de Turken in de zestiende en zeventiende eeuw het middelste en zuidelijke gedeelte van het toenmalige Hongarije bezet hielden is een aanzienlijk deel van de Hongaarse kunst uit de eeuwen daarvoor als gevolg van plunderingen verloren gegaan. Aangezien het deel van Hongarije dat overbleef op grond van het na de Eerste Wereldoorlog gesloten verdrag van Trianon, grotendeels overeenkomt met het gebied waar de Turken

Gotische pracht in Oost-Slowakije

heersten en veel verwoestingen aanrichtten, kan men voor Hongaarse voorbeelden van vroege romaanse, gotische of renaissancekunst beter naar Transsylvanië of Slowakije reizen. Wat de belangrijkste voorbeelden van gotische kerkbouwkunst betreft, ook deze zijn voornamelijk te vinden in het huidige Slowakije in steden als Bratislava, Košice, Levoča, Bardejov of in Transsylvanië (in Roemenië) in o.a. Cluj-Napoca, Braşov, Sighişoara, Mediaş of Sibiu.

Bardejov - Bártfa

In dit artikel zal ik de Slowaakse gotiek behandelen, in het bijzonder enkele gotische kerken in oostelijk Slowakije die tot monument zijn uitgeroepen. Voordien echter wil ik de lezers erop attent maken dat Slowakije slechts sinds het verdrag van Trianon in 1920 als onafhankelijk land bestaat, dat wil zeggen, tot 1993 vormde het samen met Tsjechië de staat Tsjecho-Slowakije. Voordien vormde het huidige Slowakije het noordelijk deel van Hongarije dat Felvidék (Opper-Hongarije) werd genoemd, deels vanwege de noordelijke ligging, deels vanwege het overwegend bergachtige karakter van het gebied. Wat de bevolking betreft, in zuidelijk Felvidék woonden voornamelijk Hongaren terwijl het noorden werd bevolkt

door Slowaken. In de huidige hoofdstad Bratislava (Hongaars: Pozsony), in de mijnsteden alsmede in de noordelijke streek Spiš (Szepesség) vormden de Duitsers een meerderheid en zij speelden in het algemeen een doorslaggevende rol in de architectuur van de steden. In Oost-Slowakije woonden ook Roethenen maar niet zozeer in de steden. Vandaag de dag is de etnische samenstelling van de bevolking in aanzienlijke mate veranderd: het Hongaarse aandeel is geslonken, maar de Hongaarse aanwezigheid

Doorlezen op biz. 13

Irta: Abkarovits Enre
Vertaling: Eszter Zinkstok
Foto's: Abkarovits Endre & archief MM.

Míg a kommunizmus idején Szlovákiában is szürkeség ült mindenre, és a műemlékek een jelentős részét elhanyagolták, addig a rendszerváltozás után a városközpontok hirtelen kicsinosodtak. Ennek különösen szép példája **Kassa** (Košice), amelynek polgármestere a későbbi államelnök volt, **Rudolf Schuster**. Schusternek jelentős része volt a város megszépítésében. Egyébként a közelmúltban ő volt az, aki már az EU-hoz történő csatlakozás előtt azt javasolta, hogy ne várjuk meg az Europei Unióhoz való csatlakozást, engedjük a két ország állampolgárait a kb. 600 km hosszú közös államhatáron át olyan szabadon közleked-

tozott, így Kassa is, amely csak 1804-ben lett püspöki székhely. Katedrálisának védőszentje **Árpád-házi Szt. Erzsébet**, II. Endre magyar király lánya. Erzsébet magyar, férje pedig (Wartburg várának ura) német volt, így mindkét nemzet saját szentjei közt tiszteli, s talán ezért választották a várost lakó magyarok és németek már a XIII. sz. végén védőszentjükké. A dóm főoltára (1474-77) az oltárszekerény gyönyörű szobraival és az oltárszárnyak 48 táblaképével (három sorozatban) valószínűleg a világ egyik legszebb gótikus szárnyas oltára. A táblaképek közül kiemelkedik az Árpád-házi Szt. Erzsébet életét bemutató ciklus. Egy másik jelentős góti-

Lőcse (Levoča) városháza - stadhuís

egy ú. n. csarnoktemplom, ahol a főhajó és a mellékhajó egyforma magasságúak. Nem messze Eperjéstől, egy kisebb településen, **Kisszebenben** (Sabinov) is szép gótikus szárnyas oltárokat találhatunk. Igaz, ezek csak másolatok, mert (mint ahogy több más felvidéki és erdélyi szárnyas oltár esetében is) az eredeti Budapesten, a Magyar Nemzeti Galériában, található. Különösen a főoltár gyönyörű alkotás.

Bártfa (Bardejov)

Némi kitérőt jelent, de nagyon megéri, ha ellátogatunk a főútvonalról északra, Szlovákia egyik legmeghittebb és legszebb főterű városába, **Bártfára** (Bardejov). Szép házai és sokszor ékszeres dobozhoz hasonlított gótikus városházája mellett legfőbb látványossága a **Szt. Egyed** templom. Akkor értékeljük csak igazán, hogy itt egyetlen templomban tizenegy gótikus oltár maradt fenn (jóllehet

A 14. oldalon folytatjuk

Košice - Kassa: Hoofdaltaar in de Domkerk

in Zuid-Slowakije is nog altijd aanzienlijk, terwijl Duitsers daar juist bijna helemaal niet meer te vinden zijn. Van de Hongaren die na de Tweede Wereldoorlog niet werden gedeporteerd naar Hongarije of niet vrijwillig het land verlieten, zijn velen opgegaan in de Slowaakse bevolking. De assimilatie werd bevorderd – in tegenstelling tot de situatie in Transsylvanië – door het feit dat Slowaken hetzelfde geloof hebben als Hongaren: overwegend rooms-katholiek en in mindere mate evangelisch of gereformeerd.

Goud en zilvermijnen

Opper-Hongarije was in de Middeleeuwen een van de rijkste gebieden van Europa. Hier werd de grootste hoeveelheid zilver van Europa gedolven en ook de goudvondsten behoorden tot de grootste van het continent. Dit verklaart de weelderig versierde middeleeuwse gebouwen in de steden in Opper-Hongarije en in het bijzonder in de mijnsteden in het midden van Slowakije (zie **Most Magyarul! 29**). Maar ook in Oost-Slowakije zijn prachtige steden te vinden. Aan het eind van de zeventiende eeuw wordt door koning **Leopold I** de dom van Kosice mooiste kerk van Hongarije genoemd. Vanaf dit millennium oriënteert Slowakije zich steeds meer op Europa en in 2004 trad het land toe tot de EU. In 2008 nam het land de euro aan als officieel betaalmiddel.

Tijdens het communisme was ook in Slowakije alles grauw en werd een groot deel van de monumenten verwaarloosd maar na de omwenteling bloeiden de stadscentra plotseling op. Een bijzonder mooi voorbeeld hiervan is **Košice** (Hongaars: **Kassa**) waar de toenmalige burgemeester **Rudolf Schuster** later president van Slowakije werd. Hij speelde een belangrijke rol bij de grote renovatie van de stad. Overigens was hij het die nog voor 2004 voorstelde dat er niet gewacht hoefde te worden tot de toetreding tot de Europese Unie maar dat de burgers van beide landen vrij zouden moeten kunnen reizen over de ongeveer 600 km lange gemeenschappelijke grens, zoals dat ook in de Unie gebruikelijk was.

Later werd het contact tussen beide landen steeds beter en een tijd lang had Slowakije zelfs een van afkomst Hongaarse president.

Košice - Kassa

De stad **Košice** (**Kassa**) ligt van de steden in oostelijk Slowakije het dichtst bij de Hongaarse grens. Košice was al in de veertiende eeuw de tweede stad van het land, na Buda. Voordien, al rond 1243, verwierf Košice de status van vrije koningstad. Omstreeks deze tijd vestigden zich Vlamingen en Saksen in de stad. In vroegere eeuwen behoorde een groot deel van Oost-Slowakije tot het bisdom van Eger, zo ook de stad Košice, die echter pas in 1804 een bisschopszetel werd. De beschermheilige van de kathedraal was de **Heilige Elisabeth** uit het huis van **Árpád**. Zij was de dochter van de Hongaarse koning **Endre II** en de echtgenote van de Duitse heer van **Wartburg**. Zo eren beide naties haar als hun eigen heilige. Dat is waarschijnlijk ook de reden dat de Hongaren en de Duitsers die in de stad woonden, haar al aan het eind van de achttiende eeuw tot beschermheilige uitriepen. Het hoofdaltaar van de dom (1474-1477) is vermoedelijk een van de mooiste gotische vleugelaltaaren van de wereld met de prachtige beelden in de altaarkast en drie series met in totaal 48 afbeeldingen op de altaarvleugels. Het opvallendst is de cyclus die het leven van de Heilige Elisabeth uit het huis van Árpád afbeeldt. Een ander bijzonder gotisch altaar is het **Maria-altaar**, te vinden in het heiligdom van de rechter zijbeuk. Ook zeer prominent is het 16 meter hoge, uit steen gehouwen gotische tabernakel evenals de koningsgalerij, die doet denken aan de Sint Vitus-kathedraal in Praag, de dubbele trappen en de poort bij de ingang met drie soorten versieringen.

Prešov - Eperjes

Als we onze reis naar het noorden voortzetten, is **Prešov** (HU: Eperjes) de volgende monu-

mentenstad die een bezichtiging meer dan waard is. Zoals ook het geval is in Košice, geldt voor **Prešov** dat de hoofdstraat begint bij de gotische **Sint Nicolaaskerk** en zich van daaruit verbreedt.

Dit is een zogenoemde halkerk, waar het middenschip en de zijbeuken even hoog zijn. In een kleiner stadje niet ver van Prešov, **Sabinov** (Hongaars: **Kisszeben**), zijn eveneens fraaie gotisch vleugelaltaaren te vinden. Dit zijn slechts kopieën want net als andere vleugelaltaaren uit Opper-Hongarije en Transsylvanië, is het origineel te vinden in de Hongaarse **Nemzeti Galéria** (Nationale Galerij) in Budapest. Vooral het hoofdaltaar is een pronkstuk.

Bardejov - Bártfa

De volgende plaats ligt een beetje uit de route, ten noorden van de hoofdweg, maar verdient zeker een bezoek: **Bardejov** (Hongaars: **Bártfa**) is een van de gemoedelijkste steden van Slowakije met een juweeltje van

Doorlezen op blz. 15

Spišský Štvrtok - Szepescsütörtök

ni, amilyen szabadon az az Unióban szokás. Azóta még barátságos lett a két ország viszonya, egy ideig még magyar államfője is volt Szlovákiának.

Kassa (Košice)

A magyar határhoz keleten legközelebb Kassa fekszik. Kassa már a XIV. században (Buda után) az ország második legjelentősebb városa volt. Ezt megelőzően, már 1243 körül szabad királyi város lett. Körülbelül ez idő tájt vándoroltak be a városba a flamand és szász telepések.

A korábbi évszázadokban Kelet-Szlovákia jelentős része az egri egyházmegyéhez tar-

kus oltár, a Mária látogatása a jobb oldalhajó szentélyében található. Kiemelkedő jelentőségű a tizenhat méter magas, kőből faragott gótikus szentség ház, valamint a prágai Szt. Vitus székesegyházéhoz hasonló királygaléria és kettős lépcső, továbbá a három díszes bejárati kapu.

Eperjes (Prešov)

Továbbutazva északra a következő jelentős műemlék város **Eperjes** (Prešov). Ahogy Kassára, úgy Eperjesre is jellemző a főtemplománál kiszélesedő főutca, ahol a gótikus **Szt. Miklós** plébániatemplom található. Ez

még Kassának is ajándékoztak az oltárok-ból), ha meggondoljuk, hogy például Angliában egyetlen szárnyas oltár se élte túl a reformációt és a polgárháborút. Pedig Bártfa is alapvetően német város, s a protestantizmus fellegvára volt. A szélsőségesek követelték is a gótikus berendezés megsemmisítését, de a mérsékelték ezt megakadályozták. Itt nem a neogót főoltár, hanem a gótikus mellékoltárok a jelentősek. Közülük a legszebb a főoltártól balra található Jézus születése oltár, amely egyben Szlovákia legfontosabb későgótikus oltára. Itt is van egy gyönyörű kő szentség ház, amely szintén a kassai mester munkája. (A tridentin zsinatig ebben őrizték az oltáriszentséget, oltáron való elhelyezése csak később lett általános.) A turistának külön öröm, hogy ezekről a

fallal körülvett káptalani épületegyüttes műemléki védelem alatt áll.

Lőcse (Levoča)

A Szepesség műemlékekben leggazdagabb városa **Lőcse** (Levoča). Legnevezetesebb temploma a **Szt. Jakab templom**, amely egy sor XV. századi gótikus szárnyas oltárral dicsekedhet. Közülük a legnevezetesebb a világon a legmagasabb (18,62 m) főoltár (1507-17). Alkotója **Lőcsei Pál** mester (kb. 1460-1537), akinek életéről nem sokat tudunk, valószínűleg Veit Stoss krakkói műhelyében tanult. A főoltáron kívül a **Jézus születése-oltár** is az ő műve. Szobrait mozgalmasság és nagy kifejező erő jellemzi. Ez már a gótikából a reneszánszba átmenő periódus jellegzetessége.

Hasonlóképpen gótikus és reneszánsz részletekből áll össze Lőcse másik legnevezetesebb épülete, a **Városháza**, amely a főtéren a **Szt. Egyed templom** mellett áll, s ma Szepesi Múzeumként funkcionál. Ezt az épületet szinte minden magyar ismeri **Mikszáth Kálmán** Fekete város című regényéből, vagy az annak alapján készített filmből. Lőcse környékén további fontos, bár kisebb léptékű gótikus templomokat is találunk, így **Szepescsütörtökön** (Spišský Štvrtok), **Iglón** (Spišská Nová Ves), **Zsigrán** (Žehra), vagy a ma már Poprád külvárosának számító **Szepesszombaton** (Spišská Sobota).

templomokról ma már szép kivitelezésű, főleg világnyelven írott, tárgyilagos könyveket lehet kapni. Az angol és német szövegben a magyar történelmi személyneveket magyarul és helyesen írják (és nem szlovákosítva), s nem tesznek úgy, mintha ezer évig nem lett volna közük Magyarországhoz. Ez nem volt mindig természetes!

Szepesség (Spiš)

Ha Eperjesről nyugatra folytatjuk utunkat, a **Szepesség**be érkezünk. Ez a múltban főleg németek (szászok) által lakott vidék különösen gazdag műemlékekben. Egyházi székhelye **Szepeshely** (Spišská Kapitula), amely a legnagyobb felvidéki várral, a **Szepesvárral** szembeni dombon helyezkedik el. A XI. században alapított templomban egy 1317-ből származó, **Károly Róbert** magyar királyt ábrázoló freskó található. Az 1499-ben épített késő gótikus **Zápolya-kápolnában** van a Mária megkoronázása-oltár. A másik talán legszebb gótikus oltár a Mária halála. Az egész,

Lőcsei Pál; Madonna

Bár Kelet-Szlovákia városaiban más építészeti korszakok alkotásai is megtalálhatók, a városokat domináló legfőbb egyházi – és sokszor világi – épületek a gótika nagyszerűségét hirdetik. A gótika ide némi késéssel érkezett, később, mint Nyugat-Európába, de sajátos atmoszférájú és igen jelentős alkotásokat hagyott hátra. ■

Levoča Lőcse: Jézus születése-oltár - Altaar van de geboorte van Jezus

een hoofdplein. Afgezien van de mooie huizen en het gotische stadhuis dat vaak wordt vergeleken met een juwelendoosje, is de belangrijkste bezienswaardigheid de kerk van **Sint Egidius**. Als je bedenkt dat bijvoorbeeld in Engeland geen enkel vleugelaltaar de beeldenstorm en de burgeroorlog heeft overleefd, kun je het pas echt op waarde schatten dat er hier in één kerk maar liefst elf bewaard zijn gebleven (zelfs nadat er gotische altaren aan de stad Košice waren geschonken)! Ook Bardejov (Bártfa) was echter een overwegend Duitse stad, een protestants bolwerk waar de extremisten de vernietiging van de gotische inrichting verordenden, maar de gematigden lieten dat niet toe. Hier is niet het neogotische hoofdaltaar het opvallendste altaar maar de gotische zijaltaren. Het mooiste altaar is het altaar gewijd aan de geboorte van Jezus aan de linkerkant van het hoofdaltaar, en dit is dan ook het belangrijkste laat-gotische altaar van Slowakije. Ook hier is een wonderschoon stenen sacramentshuis te vinden, van de hand van dezelfde meester als die van Košice. (Tot aan het concilie van Trente werd de heilige hostie hier bewaard, pas daarna was het gebruikelijk om deze op het altaar te plaatsen in een tabernakel.)

Voor de toeristen is het extra plezierig dat er over deze kerken tegenwoordig fraaie en zeg maar politiek correcte boeken te krijgen zijn in andere talen dan het Slowaaks. In de Engelse en Duitse tekst staan in ieder geval de Hongaarse historische eigennamen juist geschreven (en niet in de ver-slowaakste spelling) en er wordt niet gedaan alsof het land 1000 jaar lang niets te maken heeft gehad met Hongarije. Dit was echter niet altijd zo vanzelfsprekend!

Spiš - Szepesség

Als we vanuit **Prešov** onze reis vervolgen naar het westen, bereiken we het gebied **Spiš** (Szepesség). Deze in het verleden voornamelijk door Duitsers (Saksen) bewoonde streek is bijzonder rijk aan monumenten. De kerkelijke zetel is **Spišská Kapitula** (**Szepeshely**) die is gelegen op de heuvel tegenover de grootste burcht van Opper-Hongarije, de **Szepesvár**. In de kerk uit de elfde eeuw is een fresco te vinden uit 1317 waarop de Hongaarse koning **Károly Róbert** staat af-

Eperjes (Prešov): Szent Miklós templom - Sint Nicolaaskerk

gebeeld. In de in 1499 gebouwde laat-gotische **Zápolya-kapel** staat het altaar gewijd aan de kroning van Maria. Het andere en misschien wel mooiste gotische altaar is het altaar gewijd aan de dood van Maria. Alle ommuurde gebouwen die tot het kapittel behoren, staan onder beheer van monumentenzorg.

Levoča - Lőcse

De stad in de streek Spiš die het rijkst is aan monumenten is **Levoča** (**Lőcse**). Het belangrijkste gebouw is hier de Sint Jacobskerk, die kan bogen op een serie vijftiende-eeuwse gotische vleugelaltaren, waarvan het hoofdaltaar (1507-17) het hoogste van de wereld is (18,62 meter). De maker hiervan was meester **Pál Lőcsei** (ca. 1460-1537) over wiens leven niet veel bekend is maar die waarschijnlijk in de leer is geweest bij **Veit Stoss** in Krakau. Behalve het hoofdaltaar is het altaar gewijd aan de geboorte van Jezus ook van zijn hand. Zijn beelden worden gekenmerkt door beweging en een sterke expressie. Dit is typerend voor de overgangperiode tussen de gotiek en de renaissance. Op deze manier is ook het stadhuis van Levoča opgebouwd uit gotische en renaissance-elementen. Dit gebouw staat naast de

Sint Egidius-kerk op het hoofdplein en doet dienst als streekmuseum. Praktisch elke Hongaar kent dit gebouw uit de roman **De zwarte stad** van **Kálmán Mikszáth** of uit de gelijknamige film. Welke richting we ook opgaan in de omgeving van Levoča, overal komen we indrukwekkende, zij het minder grote gotische kerken tegen, bijvoorbeeld in **Spiški Štvrtok** (**Szepescsütörtök**), **Spišská Nová Ves** (**Igló**), **Žehra** (**Zsigra**) of **Spišská Sobota** (**Szepesszombat**) dat inmiddels tot de buitensteden van **Poprád** wordt gerekend.

Ofschoon in de steden van Oost-Slowakije ook andere bouwkundige perioden vertegenwoordigd zijn, ademen de meeste kerkelijke – maar vaak ook seculiere – gebouwen de pracht van de gotiek uit. Ondanks het feit dat deze stijl dit gebied later heeft bereikt dan West-Europa, bezit de gotiek in deze regio een geheel eigen atmosfeer en zijn er belangrijke gotische scheppingen te vinden. ■